

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์¹

THE DEVELOPMENT OF A PROGRAM TO ENHANCE COMPETENCY IN CURRICULUM ADMINISTRATION AND LEARNING MANAGEMENT FOR TEACHERS UNDER THE SURIN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

สรลพร ถนัทรอบ^{2*} ธรินทร์ นามวรรณ³

Sarunporn Tanadrob Tharinthorn Namwan

(Received: March 19, 2021; Revised: April 28, 2021; Accepted: April 30, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู และ 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา 2 ระยะ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 472 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินโปรแกรมฯ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมทุกด้านและแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารจัดการชั้นเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ที่พัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูฯ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างของโปรแกรม รูปแบบและวิธีการพัฒนา เทคนิคและเครื่องมือ และการวัดและประเมินผล โดยมีเนื้อหาสาระการพัฒนา จำนวน 6 Module ได้แก่ Module 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร Module 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ Module 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน Module 4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Module 5 การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และ Module 6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และส่วนที่ 2 ผลการประเมิน

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2564

² นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จ.มหาสารคาม 44000

³ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จ.มหาสารคาม 44000

Faculty of Education, Mahasarakham University, Mahasarakham, 44000 Thailand.

* Corresponding Author E-mail: saranporn1296@gmail.com

โปรแกรมฯ ปรากฏว่า โปรแกรมมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สมรรถนะครู การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้

Abstract

This research aims to: 1) study the current states, the desirable conditions and the priority needs of competency in curriculum administration and learning management for teachers; and 2) to develop a program to enhance competency in curriculum administration and learning management for teachers. The sample was 472 school administrators and teachers under the Surin Secondary Educational Service Area Office. The sample was derived by stratified random sampling. The research tools were: 1) a set of questionnaires to assess the current state and the desirable conditions of competency in curriculum administration and learning management; 2) an interview form; and 3) a program assessment form. The statistics were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, reliability, and Modified Priority Needs Index.

The results showed that: 1) The overall current states of competency in curriculum administration and learning management for teachers were at a high level. The overall desirable conditions were at the highest level. As for the priority needs for development, ordered from most to least were: Classroom management, Measuring and evaluating learning outcomes, Utilization, and development of innovative media, Learning design and organization, Learner-centered learning organization, and Curriculum construction and development. 2) The development program to enhance competency in curriculum administration and learning management for teachers under the Surin Secondary Educational Service Area Office was divided into 2 parts. The first part was the development program, which is organized into 6 parts: Principles, Objectives, Program Structure, Development methodology, Techniques and tools, and Measurement and assessment. The program content consisted of 6 modules: 1) Curriculum construction and development; 2) Learning design and organization; 3) Classroom management; 4) Learner-centered learning organization; 5) Utilization and development of innovative media; and 6) Measuring and evaluating learning outcomes. The second part was the program evaluation, which found that overall, the program content was highly appropriate and could be realistically implemented.

Keywords: Competency, Curriculum Administration, Learning Management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบัน โลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การดำเนินชีวิตต่าง ๆ ย่อมมีการปรับเปลี่ยนไปทุกด้านของมนุษย์ รวมถึงด้านการศึกษา ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เราจะได้ยินหรือคุ้นเคยกับคำว่า Thailand 4.0 และการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น จากกระแสการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้แวดวงทางการศึกษาทั่วโลกมีการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ในแบบกระบวนทัศน์ใหม่ ซึ่งเป็นการใช้แนวคิดทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและได้เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์มากขึ้น ตลอดจนให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวและทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ โดยมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และมีความสามารถในการจัดการและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อย่างสูงสุด (รักจิต สุทธิพงษ์, 2560, น. 347) ด้วยการเรียนรู้ในแบบกระบวนทัศน์ใหม่นี้ส่งผลให้บทบาทของครูผู้สอนได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้กระบวนการผลิตครูได้เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน เพราะครู ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต “สมรรถนะ” ตามแนวคิดของ David C. McClelland นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัย Harvard ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรมในการทำงานของบุคคลให้เกิดผลงานที่โดดเด่น โดยอาศัยความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงาน (สำนักพัฒนาระบบบำนาญตำแหน่งและค่าตอบแทนสำนักงาน ก.พ., 2552, น. 4) สมรรถนะการทำงานของแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกันออกไปตามบริบทการปฏิบัติงาน ซึ่งสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู และ 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 2) โดยสมรรถนะครูที่กำหนดขึ้นนี้เป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับการปฏิบัติงานของครู รวมถึงการเสริมสร้างและปลูกฝังเจตคติที่ดีและถูกต้องในการเป็นครูมืออาชีพ การสร้างและสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งผลให้ครูมีองค์ความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมให้ระบบการสนับสนุนให้ครูสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556, น. 135-136)

จากการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ และผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (ONET) ปีการศึกษา 2562 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 85 โรงเรียนที่ผ่านมา ได้สรุปข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนไว้ดังนี้ ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ของหลักสูตร ครูผู้สอนควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้สอดคล้องปัญหาและความต้องการของแต่ละบุคคล ควรออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีการนำสื่อ เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย และควรศึกษาการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม (รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2562, 2562, น. 53)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การพัฒนาสมรรถนะครูให้สูงขึ้นและมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ครูจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ ใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย และมีกระบวนการพัฒนาที่ชัดเจน รวมถึงหลังการพัฒนามีกระบวนการติดตาม นิเทศ ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด แต่ในปัจจุบัน สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้ให้ความเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะครูยังไม่มี ความชัดเจนเท่าที่ควร เพราะมีเพียงคู่มือการประเมินสมรรถนะครูที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบประเมินการปฏิบัติงานประจำปีของครูและบุคลากรเท่านั้น ยังขาด รายละเอียดของขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูโดยเฉพาะในด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับขั้นตอนและวิธีการประเมินผลการดำเนินงานร่วมด้วย (ไฉไลศรี เพชรใต้, 2563, น. 174 อ้างอิงมาจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2561, น. 1)

จากภูมิหลังดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ครูและบุคลากรสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีทักษะรวมถึงสมรรถนะในงานที่รับผิดชอบแล้ว ยังช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาบรรลุตรงตาม ความต้องการขององค์กร และสามารถขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหาร หลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของสมรรถนะ องค์ประกอบของโปรแกรม องค์ประกอบของการพัฒนา โปรแกรม และวิธีพัฒนาสมรรถนะ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพการณ์สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูตามระบบเดิมที่เคยทำมา และปัญหาสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพการณ์สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร และให้เป็นไปตามคู่มือประเมินสมรรถนะครูสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 (ฉบับปรับปรุง)
3. ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็นอย่างจริงในปัจจุบัน เป็นสภาพที่ต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุง แก้ไขตามการรับรู้ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
4. การพัฒนาโปรแกรม หมายถึง รายละเอียดขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม การออกแบบและวางแผนในการจัดทำโปรแกรม การสร้างโปรแกรมเพื่อใช้ในการฝึกอบรม การนำโปรแกรมไปใช้ และการประเมินผลโปรแกรม
5. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง หลักสูตรการอบรมหรือชุดฝึกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู

ซึ่งเป็นศักยภาพและความสามารถของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ที่มีความเป็นไปได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) นำประเด็นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ 3) นำข้อมูลองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้อาประเมินความเหมาะสม แล้วสร้างเป็นแบบสอบถาม 4) นำแบบสอบถามมาแก้ไข ตรวจสอบ ทบทวน แล้วนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) 5) นำแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป 6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นกับผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 7) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) 8) นำข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach' Alpha Coefficient) 9) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 10) วิเคราะห์ร้อยละของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยใช้สูตรการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11) นำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีวิธีดำเนินการพัฒนาโปรแกรมฯ ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากหนังสือการวิจัยการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู 2) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหา 3) แก้ไขและตรวจสอบข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 4) สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูแกนนำ จำนวน 2 โรงเรียน เพื่อได้ข้อมูลประกอบเค้าโครงร่างโปรแกรม 5) สังเคราะห์องค์ความรู้จากบทสัมภาษณ์ ข้อมูลความต้องการจำเป็น และแบบสอบถามแล้วจัดทำเค้าโครงร่างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู 6) จัดทำรูปแบบของโปรแกรมฯ ซึ่งประกอบได้ด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้สังเคราะห์ในกรอบแนวคิดในการวิจัย รวมถึงค้นคว้าข้อมูลและจัดทำรายละเอียดกิจกรรม เพื่อบรรจุในโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู 7) นำโปรแกรมฯ ฉบับร่าง เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อให้ข้อเสนอแนะและ

ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ 8) สรุปและวิเคราะห์ผลการประเมินโปรแกรมฯ แล้วจัดทำเล่มโปรแกรมฯ ฉบับสมบูรณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 198 คน และครู จำนวน 3,031 คน รวมจำนวน 3,229 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 85 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 131 คน และครู จำนวน 341 คน รวมจำนวน 472 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (1970) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

1.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามในงานวิจัย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน ด้านบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และด้านการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 1 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีหรือแนวปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยใช้ในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิชาการ และครูแกนนำ จำนวน 2 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และคุณค่า ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูจำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ มีจำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 67 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพปัจจุบันตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.84 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพที่พึงประสงค์ตั้งแต่ 0.22 ถึง 0.90 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.94 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.95

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เครื่องมือการวิจัย ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำที่มีผลการปฏิบัติที่ดีที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 6 องค์ประกอบ มีข้อคำถาม จำนวน 7 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีจำนวนทั้งสิ้น 7 องค์ประกอบ มีข้อคำถามจำนวน 23 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 472 ฉบับ และนัดหมายเพื่อขอรับคืนภายใน 2 สัปดาห์ที่ฝ่ายงานสารบรรณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้วิจัยได้ดำเนินการนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำ ตามวันและเวลาที่นัดหมาย

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ ผู้วิจัยประสานงานกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและดำเนินการส่งแบบประเมินโปรแกรมฯ และทำการสรุปผลการศึกษาเป็นลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ใช้สูตรดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D \quad (\text{โดยกำหนดให้ } I = \dots\dots\dots \text{ที่คาดหวัง} ; D = \dots\dots\dots \text{ที่เป็นจริง})$$

2. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น เพื่อเสริมสร้างเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

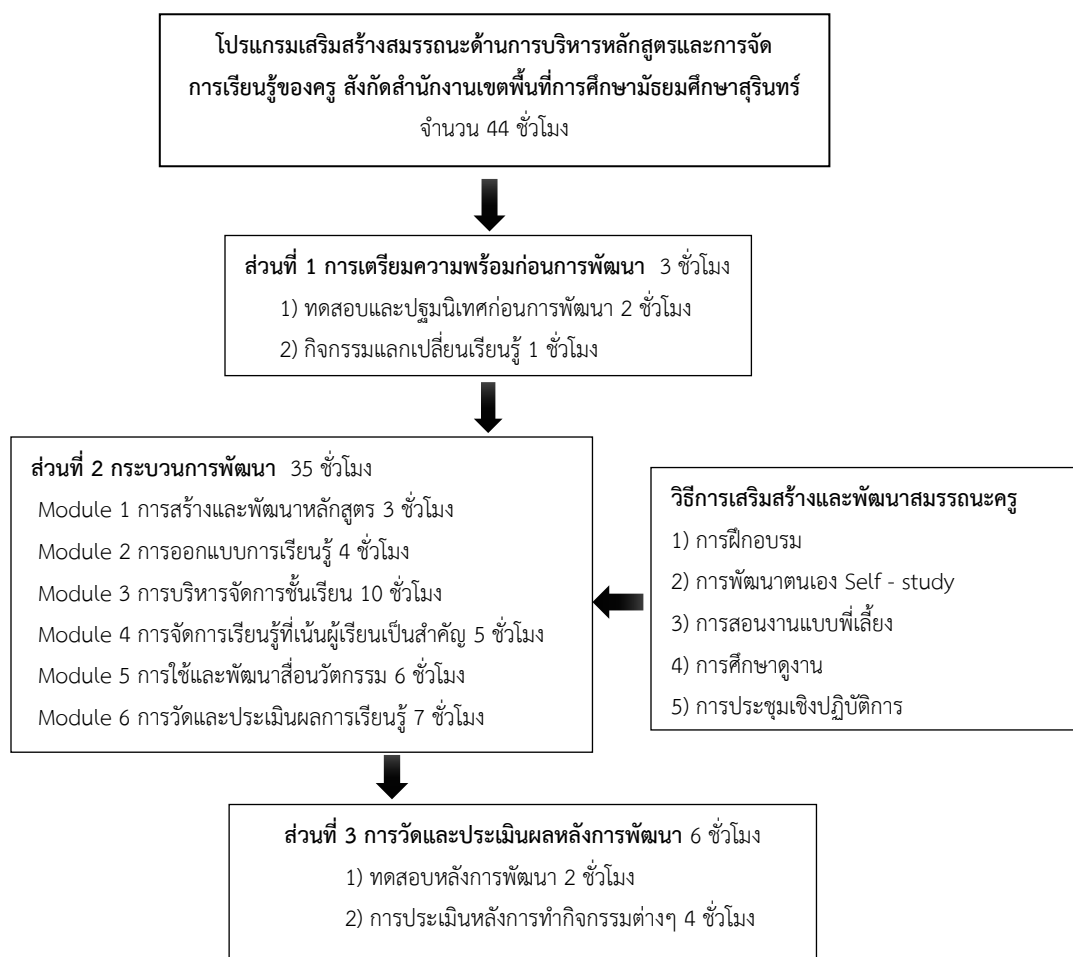
ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified})			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเห็น	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	3.91	0.26	มาก	4.50	0.33	มากที่สุด	3.91	4.50	0.1509	6
2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	3.92	0.25	มาก	4.52	0.58	มากที่สุด	3.92	4.52	0.1531	4
3. การบริหารจัดการชั้นเรียน	3.88	0.40	มาก	4.50	0.33	มากที่สุด	3.88	4.50	0.1598	1
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.93	0.32	มาก	4.53	0.34	มากที่สุด	3.93	4.53	0.1527	5
5. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม	3.95	0.36	มาก	4.56	0.26	มากที่สุด	3.95	4.56	0.1544	3
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.89	0.27	มาก	4.50	0.36	มากที่สุด	3.89	4.50	0.1568	2
โดยรวม	3.91	0.31	มาก	4.52	0.37	มากที่สุด				

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมทุกด้านและแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม ด้านความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีโครงสร้างการพัฒนา ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

2. ผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปรากฏดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมสมรรถนะด้านการบริหาร
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	4.20	0.22	มาก	4.48	0.37	มาก
2. วัตถุประสงค์	4.33	0.58	มาก	4.22	0.56	มาก
3. โครงสร้างของโปรแกรม	3.80	0.39	มาก	4.75	0.38	มากที่สุด
4. รูปแบบและวิธีการพัฒนา	4.10	0.13	มาก	4.81	0.27	มากที่สุด
5. เทคนิคและเครื่องมือ	4.30	0.28	มาก	4.82	0.24	มากที่สุด
6. การวัดและประเมินผล	4.50	0.32	มากที่สุด	4.55	0.23	มากที่สุด
โดยรวม	4.21	0.32	มาก	4.51	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
ของครู มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.21 และ 4.51 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดของชัยนาท พลอยบุตร (2559) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนวย จันสำโรง (2561) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของประมอทย์ นันนิล (2561) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า สภาพปัจจุบันด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการเข้าใจผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการเข้าใจผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการศึกษาความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นที่สุดคือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการเข้าใจผู้เรียน ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ ซึ่งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นไปในลักษณะเดียวกันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ของครู จำเป็นต้องตระหนักและพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวอยู่เสมอ เพื่อให้ครูมีสมรรถนะที่ดีในการทำงานและหมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างของโปรแกรม 4) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 5) เทคนิคและเครื่องมือ 6) การวัดและประเมินผล เนื้อหาสาระมาจากการจัดลำดับความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย 6 Module ได้แก่ Module 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร Module 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ Module 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน Module 4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Module 5 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ Module 6 การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจากการศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม Barr and Keating (1990) ที่อธิบายขั้นต่าง ๆ ของการสร้างโปรแกรมว่า เริ่มต้นด้วยการประเมิน ซึ่งเป็นการประเมินความต้องการ

ขั้นที่ 2 ขั้นการวางแผน ด้วยการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการประเมินผล ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ขั้นที่ 4 ประเมินหลังการปฏิบัติ จึงเห็นได้ว่าโปรแกรมสร้างขึ้นตามแนวคิดที่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยยังได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมและขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้องค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ จึงได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมที่ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาของโปรแกรม รูปแบบและวิธีการพัฒนา เทคนิคและเครื่องมือ และการวัดและประเมินผล (ธารัง บัวศรี, 2542; ไท คำลั่น, 2551; ปริญญา มีสุข, 2552; ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2553 และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2554) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับรณานันต์ ดิยिंग (2556) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน ประกอบด้วย 1) หลักการของโปรแกรม 2) จุดหมายของโปรแกรม 3) สมรรถนะที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของโปรแกรม 4) สารที่ใช้พัฒนา 5) กิจกรรมที่ใช้พัฒนา และ 6) แนวทางการประเมินผลตามโปรแกรม โดยโปรแกรมได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่า เป็นโปรแกรมที่มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความสมเหตุสมผล และมีความถูกต้องแม่นยำ อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมนตรี รัตนศรี (2561) ที่ได้วิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมมีทั้งหมด 9 ส่วน ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรม เป้าหมาย รูปแบบและวิธีการพัฒนา โครงสร้างของโปรแกรม เนื้อหา แนวการจัดกิจกรรม เทคนิคและเครื่องมือ และการประเมินผล และมีผลการประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด จะเห็นได้ว่า แนวทางของการพัฒนาโปรแกรมมีลักษณะสอดคล้องกัน เนื่องจากการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สามารถใช้โปรแกรมประกอบการพัฒนาสมรรถนะของครูได้แม้จะอยู่ในบริบทที่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น มีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการพัฒนา ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะด้านสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับบุคลากรครู ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นลำดับแรก เพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แก่ผู้เรียน รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้การประเมินผลนั้นสามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ตรงตามความถนัดของแต่ละบุคคล ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม เพื่อจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ของหลักสูตร สำหรับผู้บริหาร ควรจัดให้มีการสำรวจความต้องการด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูก่อนเริ่มต้นปีการศึกษา แล้ววิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรครูเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำหรับเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายให้สถานศึกษา

จัดการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลความต้องการจำเป็นในสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครู ซึ่งจะส่งผลให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของครูได้ตรงตามความต้องการยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะด้านโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับบุคลากรครู ควรมีการเข้ารับการอบรมและพัฒนาตามระยะเวลาที่กำหนด หรือหมั่นติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการจัดพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาสมรรถนะตนเองอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างความตระหนัก สร้างแรงจูงใจ มีเจตคติที่ดีและทัศนคติทางบวกให้กับครูและจัดให้มีโปรแกรมฯ นี้ควบคู่กับแผนพัฒนาดตนเอง (ID Plan) ในโครงการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้ครูทราบถึงสมรรถนะของตนเอง สามารถวางแผนพัฒนาและเสริมทักษะของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามและนิเทศการจัดการเรียนการสอนในระดับกลุ่มสาระหลังจากการพัฒนาตามโปรแกรมนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลการพัฒนาของครูในสถานศึกษาด้วย สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูทุกคนจะต้องเข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรมนี้อย่างจริงจัง และควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เป็นระยะและต่อเนื่อง และควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรครูมีความความตระหนักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้วิธีในการพัฒนาที่แตกต่างและหลากหลายมากขึ้น เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาและหาวิธีการและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการพัฒนาที่ทำให้เกิดการพัฒนสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด
2. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลหรือการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการนำโปรแกรมไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านอื่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
3. ควรมีการศึกษารูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ในด้านอื่นๆ เพื่อจะได้มีแนวทางที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางในด้านพัฒนาการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545). กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์.
- ไฉไลศรี เพชรใต้. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(11), 170-184.
- ชัยนาท พลอยบุตร. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไท คำล้าน. (2551). การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนานันต์ ตี้อยิ่ง. (2556). โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบหลักสูตรและพัฒนา. กรุงเทพฯ: ธนรัช.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประมอญ นันนิล. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปริญญา มีสุข. (2552). *ผลของการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมของครู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี รัตนศรี. (2561). *โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 2*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์. (2553). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รักชิต สุทธิพงษ์. (2560). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับการพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 19(2), 344-355.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. (2562). *รายงานการประเมินตนเอง (SAR) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33*. สุรินทร์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2561). *สมรรถนะ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ = National Qualifications Framework (Thailand NQF)*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักพัฒนาระบบงานมาตรฐานและค่าตอบแทนสำนักงาน ก.พ. (2552). *มาตรฐานและแนวทางการกำหนดความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ*. นนทบุรี: พี.เอ.อีฟวิ่ง.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). *การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อานวย จันสำโรง. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Barr, M.J. and L.A. Keating. (1990). *Developing Effective Student Services Programs: Systematic Approaches for Practitioners*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hough, J.B. and Duncan, K. (1970). *Teaching Description and Analysis*. s.n.: Addison- Westlu.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.